

Elintarvikemarkkinalainsäädäntöä valmistelevan työryhmän kokous

Aika: Perjantaina 19.9.2025 klo 11.00-13.00

Paikka: Teams-kokous

Puheenjohtaja:

Minna-Mari Kaila, osastopäällikkö, maa- ja metsätalousministeriö

Varapuheenjohtaja:

Anna-Leena Miettinen, maatalousneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

Milla Määttä, tutkimuspäällikkö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Jarno Sukanen, elintarvikemarkkinavaltuutettu

Pysyvät asiantuntijat:

Jukka Ihanus, yhteiskuntajohtaja, Elintarviketeollisuusliitto ry

Tea Taivalkoski, lakimies, Päivittäistavarakauppa ry

Kimmo Tammi, juristi Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry

Rikard Korkman, asiamies, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf

Asiantuntijavieras:

Virve Haapajarvi, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeri

Sihteerit:

Auli Väänänen, erityisasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö

Riitta Kokko-Herrala, lainsäädäntöneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Pekka Sandholm, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

Asialista:

1. Kokouksen avaus
Kaila avasi kokouksen.
2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen
Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja Määrän esittämällä muutoksella kohtaan 7, jossa viittaus sateenvarjopykälään ja mahdollisuuteen puuttua pykälällä yksittäistapauksiin. Uusi muotoilu: ”*Mahdollistaisi puuttumisen elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetusta laista poiketen (ns. yrittäjänsuojalaki) myös yksittäistapauksiin.*”

Valmisteluryhmässä kysyttiin etenemistä tämän kokouksen jälkeen valmistelussa ja onko uusia kokouksia tulossa. Lisäkokoukset nähtiin tarpeellisiksi.

Todettiin että, ministeriön ajatus on ollut järjestää valmisteluryhmälle vielä sähköpostikokous ennen lausuntokierrosta. Aikaa on vähän, jotta pysytään lainmuutosesitykselle annetussa aikataulussa. Ohjausryhmä on halunnut ennen ja jälkeen lausuntokierroksen kokouksen, ja valmisteluryhmän jäsenillä on siellä edustus.

Kysyttiin voiko jättää eriävän mielipiteen valmisteluryhmässä käsitellystä luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Todettiin, ettei elintarvikemarkkinalain muutoksen valmistelusta olla tekemässä erillistä työryhmäraporttia, jossa eriävät mielipiteet voisi esittää.

Kommentoitiin tehtyjä uusia pykäläluonnoksia ja todettiin niissä olevan monia ongelmia, etenkin uudessa PL-pykälässä. Päätettiin hypätä asialistan kohdan 3 yli ja siirtyä suoraan kohtaan 4, koska se koettiin tärkeimmäksi käsittelyn kannalta.

3. PL-tuotteita käsittelevät tekstiluonnokset – jätettiin käymättä läpi
4. HE-luonnos; kaikkien pykäläluonnosten läpikäynti.

Kokko-Herrala esitteli uudet pykälät ja kertoi, että soveltamisala on uusissa pykälissä samalla tavalla kuin ennenkin, eli ovat kansallisia tiukennuksia, joilla ei ole kv-ulottuvuutta. Todettiin, että yhdessä kansallisessa pykälä muutoksessa on jo nyt kv-sitovuutta.

Uusi 4 c § ostajan oman tavaramerkin suosimisen kielto

Kysyttiin, ulottuuko 4 c § jo tehtyihin sopimuksiin. Todettiin, että mikäli uudet säännökset edellyttävät muutoksia voimassa oleviin sopimuksiin, uusia säännöksiä sovelletaan siirtymäajan jälkeen. Siirtymäajan tarpeesta keskustellaan asialistan mukaan myöhemmin. Uusi 4 c §:llä ei ole kansainvälisesti pakottavaa oikeutta, kuten eivät muutkaan elintarvikemarkkinalain kansalliset tiukennukset.

Keskusteltiin hinnoittelusta ja onko se sopimussuhdeasia. Kokko-Herrala totesi, että pykälässä säädetään yleisestä sopimusoikeudellisesta lojaliteettivelvollisuudesta sopimuskumppania kohtaan.

Muokattu 1 a § lain tarkoitus

Keskusteltiin muutoksesta lain tarkoituksessa, onko tarkoitus suojata tavarantoimittajaa vain heikompaa osapuolta, joka voi tapauskohtaisesti olla myös muu kuin tavarantoimittaja. Työryhmässä nähtiin, että olisi hyvä säilyttää muotoilu ”heikompi osapuoli”. Tämä ohjaa lain tulkintaa ja sillä nähtiin myös viestinällinen laajempi merkitys. Elintarvikemarkkinavaltuutettu totesi, että viranomaisen kannalta olisi hyvä, että muotoilu olisi heikompana osapuolena olevan suojele. Kokko-Herrala toi esiin ristiriidan muiden, mm. hallinnollisia seuraamuksia koskevien pykälien kanssa, joissa puhutaan ostajasta. Myös UTP-direktiivissä on käytetty tavarantoimittajaa ja ostajaa ilmaisuja. Esitettiin, että myös hallinnollisia seuraamuksia koskevat pykälät olisi muutettava.

Muokattu 2 § Määritelmät

Kokko-Herrala kertoi, että 2 §:ään on tehty tekninen muutos ja muutettu keskisuuren yrityksen määritelmä viittaamalla komission suositukseen. Lisäksi on lisätty oman tuotemerkin määritelmä.

Kommentoitiin ilmaisua ”oma tuotemerkki” ja voiko siinä olla väärinymmärryksen vaaraa; kenen tuotemerkki, kyse voi olla sekä brändituotemerkki että PL-tuotemerkki.

Muokattu 2 e §:n 2 momentti kaupalliset kustotoimet /luku suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kokko-Herrala kertoi 2 e §:n Kaupalliset kustotoimet - käännetty todistustaakka - sanamuotoa on yksinkertaistettu.

Muokattu 3 a § neuvottelut poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta

Kokko-Herrala kertoi, että 3 a pykälään on muutettu ilmaus ”heikompi osapuoli” muotoon ”tavarantoimittaja”. Muutosta vastustettiin kuten edellä ja esitettiin säilytettävän aikaisempi muoto. Kokko-Herrala totesi, että elintarvikemarkkinalain säännöksiä hallinnollisista seuraamuksista sovelletaan pykälien sanamuodon mukaisesti ostajaan, ei vahvempaan osapuoleen. Jos pykälää hallinnollista seuraamuksista ei vastaavasti muuteta, uuden 3 a §:n rikkomisesta ei voi seurata hallinnollisia seuraamuksia.

Toivottiin, että tuotantopanosten merkittävä hinnannousu voisi olla neuvottelujen ja sopimusten avaamisperuste. Lisäksi toivottiin kuvattavan ilmastonmuutosta ja sään ääri-ilmiöt ja miten ne vaikuttavat globaaliin toimitusketjuun ja kotimaiseen tuotantoon. Pykälällä haluttaisiin puuttua myös julkisiin elintarvikehankintoihin, joiden sopimusehdot on koettu erityisen jäykinä ja haastavina. Ehdotettiin perusteluihin lisättävän maininta hankintalain pykälästä, jossa poikkeuksellisista olosuhteista on säädetty. Keskustellaan aiheesta myös TEM:in hankintalain asiantuntijoiden kanssa.

4 a § neuvotteluvoiman väärinkäyttö

Esitettiin, että pykälässä pitäisi puhua heikommasta osapuolesta. Pitäisi tuoda esille pienten ja keskisuurten toimittajien ongelma, jos jää pois valikoimajaksosta ja jakelukanavien ulkopuolelle.

Keskusteltiin hyllysijoittelusta ja kaivattiin aiheesta ja mahdollisesti havaituista ongelmista esimerkkejä markkinoilta ja kuulemisista.

4 b § kielto edellyttää tiettyjä tietoja

Kohtaa ei ehditty käsitellä, toivottiin valmisteluryhmältä kirjalliset kommentit.

4 c pykälä ostajan oman tavaramerkin suosimisen kielto perusteluineen

Kommentoitiin, miten kielto soveltuu erilaisiin toimijoihin, kaupoilla on erilaiset liiketoimintamallit. Miten tulee varmistettua yritysten yhdenvertaisuus ja pitääkö tämän perusteella yhdenmukaistaa hinnoittelua.

Haapajärvi TEM:stä kysyi, onko tälle pykälälle tarvetta huomioiden yleispykälä ja onko selkeää näyttöä tarpeesta ja onko oikeasuhtainen ja välttämätön.

Huomioitava myös sopimusvapausnäkökulma. Perusteluissa oleva hintasääntely ja hintojen yhdenmukaistamiseen pyrkiminen ovat myös ongelmallisia.

Maa- ja metsätalousvaliokunta ja lainmuutoshankkeen ohjausryhmä ovat tuoneet esille, että PL-sääntelyä tarvitaan. On toivottu tuoteryhmäkohtaista ”kattoa” PL-tuotteille. ETL näkee, että pykälä tasapainottaisi neuvotteluasemaa, kun PL-osuus markkinoilla lisääntyy.

KKV:n Määttä ei näe ehdotukselle perusteita, ja totesi että lähtökohtaisesti ei ole kaupan intressissä syrjäyttää brändituotteita. Kilpailu käydään kaupparyhmien välillä. Jakelukanavia on edelleen useita. KKV ei kannata pykälää. Myyntihinnan määrääminen olisi mahdoton, ja kuulostaa hintasääntelyltä.

Kokko-Herrala korosti, että pykälän 2 momentti koskee vain kaupallisia kostotoimia - ei estä tekemään näitä toimenpiteitä, jos eivät ole kostotoimenpiteitä.

5. Kokouksen päättäminen

Kaila totesi, että on aika päättää kokous ja jatkaa asialista loppuun uudella ajalla. Toivottiin jäseniltä kommentteja kirjallisesti jo toimitettujen lisäksi.

Kokous päättyi klo 13.14.